

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä. Valtion koulukoteja koskevat säännökset siirrettäisiin asetukselta lain tasolle. Lisäksi lakiin sisällytettäisiin vuonna 2010 toimintansa aloittanutta vankilan perheosastoa koskevat säännökset.

Esityksen mukaan myös vankilan perheosaston lastensuojelulain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, johto ja valvonta kuuluisivat Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle.

Koulukotikohtaisten johtokuntien sijaan valtion koulukodeilla ja vankilan perheosastolla olisi yksi yhteinen johtokunta. Esitykseen sisältyy lisäksi toiminnan sisältöä, henkilöstörakennetta ja henkilökunnan valintaa koskevia säännöksiä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Valtion koulukodit	3
2.2 Vankilan perheosasto	3
2.3 Nykytilan arviointi	4
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	4
3.1 Tavoitteet	4
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	4
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	4
4.1 Taloudelliset vaikutukset	4
4.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	5
5 ASIAN VALMISTELU	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	5
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	5
2 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	7
3 VOIMAANTULO.....	7
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	7
LAKIEHDOTUS	8
Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä	8

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Päätöksenteko lapsen sijoittamisesta vankeus- tai tutkintavankeusrangaistustaan suorittavan vanhempansa kanssa vankilaan siirrettiin vankeinhoitolaitokselta lastensuojeluviranomaisille 1 päivästä maaliskuuta 2010 lukien. Päätökset vankilaan vanhemman mukana sijoitettaville lapsille tehdään samojen periaatteiden mukaisesti kuin muillekin lastensuojelun asiakkaille. Toiminnan käynnistymisvuonna valtio on vastannut kustannuksista kokonaisuudessaan. Vuodesta 2011 lukien kunta vastaa toiminnan kustannuksista vastaavasti kuin muidenkin lastensuojelun sijoitusten osalta.

Oikeusministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö perustivat ohjaus- ja seurantatyöryhmän seuraamaan vankilan perheosaston toimintaa ja valmistelemaan tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Muutostyön yhteydessä päädyttiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä valtion koulukotien aloitteesta uudistamaan myös koulukotien hallintoa.

2 Nykytila

2.1 Valtion koulukodit

Valtion koulukotien tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto sekä peruskouluopetus ja ammatillinen koulutus tai sen tukeminen. Koulukodit edistävät sosiaalisin, terapeuttisin ja kasvatuksellisin keinoin lapsen ja nuoren sekä hänen perheensä omia voimavaroja vahvistavaa selviytymiskykyä sekä lasten ja nuorten iän mukaista kehitystä. Valtiolla on kuusi koulukotia, joista yksi palvelee pääosin ruotsinkielistä väestöä. Harvialan koulukoti sijaitsee Janakkalassa, Kasvun Yhteisöt Mikkelissä, Lagmansgården Pedersöressä, Limingan koulutuskeskus Limingassa, Sippolan koulukoti Kouvolassa ja Vuorelan koulukoti Vihdin kunnassa.

Opetus-, hoito- ja kasvatustyön ohella koulukodeissa toteutetaan lastensuojeluhankkeita ja tehdään tutkimustyötä, joista saatuja ko-

kemuksia voidaan hyödyntää myös muussa lastensuojelussa. Oppilait sijoitetaan koulukoteihin lastensuojelulain (417/2007) perusteella. Koulukotien toimintaa sääntelee valtion koulukodeista annettu asetus (769/1978; jäljempänä *koulukotiasetus*).

Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja siihen liittyvän muun opetuksen sääntely sisällytettiin vuoden 1999 alusta voimaan tulleeseen perusopetuslakiin (628/1998). Tarkemmat säännökset ja määräykset sisältyvät perusopetusasetukseen (852/1998), perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta annettuun asetukseen (1435/2001) sekä opetushallituksen antamiin opetussuunnitelman perusteisiin.

Lisäksi koulujen toimintaa sääntelee muun muassa valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta annettu laki (634/1998) ja sen nojalla annettu opetusministeriön päätös (384/1999) eräiden valtion oppilaitosten johtokunnista.

Koulukodeissa hoidetaan pääsääntöisesti yli 12-vuotiaita nuoria. Koulukotiin sijoitettujen lasten keskimääräinen ikä sijoituksen alkaessa on eri tutkimusten mukaan jo vuosia ollut noin 15,5 vuotta. Suurin osa koulukoteihin sijoitetuista lapsista on 13–17-vuotiaita. Koulukotien tehtävänä arjen turvaamisen lisäksi on kasvatuksen ja (uudelleen) sosiaalistamisen tehtävät.

Koulukoti on saanut myös yhä enemmän hoidollisia tehtäviä: lasten psykososiaalisia ongelmia ja psykiatrisia ongelmia on yhä enenevässä määrin alettu hoitaa koulukodille perinteisten tehtävien kuten kasvatuksen, koulunkäynnin, huolenpidon ja arjen ohjaamisen rinnalla. Koulukotien koulutyöskentelyn keskeisenä tavoitteena on peruskoulun suorittaminen ja jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen. Opetuksen lähtökohta määritellään jokaisen oppilaan erityistarpeet ja oppimisedellytykset huomioiden.

2.2 Vankilan perheosasto

Lapsen sijoittaminen vankilaan vankeudessa tai tutkintavankeudessa olevan vanhem-

man luo on tapahtunut maaliskuusta 2010 lähtien vankeus- (767/2005) ja tutkintavankeuslain (768/2005) sijaan lastensuojelulain nojalla. Samassa yhteydessä vankiloiden äitilapsiosastojen tilalle perustettiin vankilan perheosasto.

Rikosseuraamuslaitos vastaa osaston tilaja ravintokustannuksista sekä yövalvonnasta. Uusina kustannuksina tulivat lastensuojelun henkilöstön palkkamenot. Kunnilta ei ole ve-loitettu sijoitettujen lasten hoitomaksua vuonna 2010, vaikka sijoituspäätökset tehdään lastensuojelulain mukaisesti. Koska lastensuojelulain mukainen toiminta haluttiin käynnistää mahdollisimman nopeasti, tehtiin vuodelle 2010 väliaikainen rahoitusmalli.

Vankilaan sijoitettavien lasten määrä on käytännössä hyvin pieni. Lapset tulevat vankilaan yleensä silloin, kun äiti saa lapsen vankeusaikana. Kolmen viime vuoden aikana vankilassa on ollut päivittäin 4—15 alle 2-vuotiasta lasta vanhempansa mukana (tavallissimmin 7—8). Keskimäärin lapset ovat olleet vankilaan sijoitettuna noin 7,5 kuukautta. Vanajan vankilan perheosasto on mitoitettu keskimäärin kymmenelle lapselle vanhempi- neen, lisäksi Hämeenlinnan vankilassa on tilat, joihin voidaan sijoittaa kolme lasta tutkintavankeudessa olevan vanhempansa mukana.

2.3 Nykytilan arviointi

Valtion koulukoteja koskeva asetus on vanhentunut eikä vastaa nykylainsäädännön ja erityispalveluiden kehittämisen tarpeita. Vankilan perheosaston toiminnan kehittäminen ja ohjaaminen edellyttävät tutkimukseen perustuvaa tietoa ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakkaiden palvelujen turvaamista erityisjärjestelyin.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Perustuslain perusoikeuksia koskevat veloitteet lähtevät siitä, että julkisen vallan vastuulla on turvata erityisen haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien asema ja oikeudet.

Tätä päämäärää pyritään edistämään turvaamalla haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten erityinen lastensuojelullinen tuki ja tutkimukseen perustuva toiminnan kehittäminen.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksen mukaan myös vankilan perheosaston lastensuojelulain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, johto ja valvonta kuuluisivat Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle. Samalla valtion koulukoteja koskevat säännökset siirrettäisiin asetuksesta lain tasolle.

Koulukotikohtaisten johtokuntien sijaan valtion koulukodeilla ja vankilan perheosastolla olisi yksi yhteinen johtokunta. Esitykseen sisältyy lisäksi toiminnan sisältöä, henkilöstörakennetta ja henkilökunnan valintaa koskevia säännöksiä.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Lastensuojelulain mukaan kunta järjestää avo- ja sijaishuollon palvelut. Lastensuojelulain 18 §:n 1 momentin nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annettua lakia (733/1992) sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia (1704/2009). Vankilan perheosaston käynnistämisen vuonna 2010 kustannuksista on vastannut kokonaisuudessaan valtio siten, että 100 000 euron menot kateetaan momentilta 33.03.63 (Eräät erityishankkeet) ja loput 100 000 euroa tulevat oikeusministeriön hallinnonalalta. Vuodesta 2011 lähtien kunnan ja valtion kustannusvastuu määräytyy lastensuojelulain 18 §:n 1 momentissa mainittujen lakien perusteella. Kuntien valtionosuuden lisäys 100 000 euroa on otettu huomioon vuoden 2011 talousarvionmomentilla 28.90.30.

Kunnilta vankilan perheosaston käytöstä perittävät korvaukset tullaan hinnoittelemaan liiketaloudellisin perustein vuoden 2011 alusta vastaavasti kuin valtion koulukotien osalta. Toimintaan sovelletaan valtion maksuperus-

telakia (150/1992) ja maksuperusteista annetaan oma asetus.

Vankilan perheosaston on varauduttava siihen, että niille lapsille, jotka lastensuojelullisista syistä seuraavat vankivanhempaansa, kyetään järjestämään paikka osastolla ja takaamaan riittävän laadukas lastensuojelullinen toiminta. Vankilan perheosasto on poikkeuksellinen sen johdosta, että lapsen sovelletaan lastensuojelulakia ja vankivanhempaan vankeuslakia. Muun muassa eduskunnan oikeusasiamies on painottanut sitä, että lapsille on oltava varattuna riittävästi paikkoja, jotta he voivat olla vanhemman mukana vankilassa. Vankeusaikana synnyttäneiden äitien määrässä ei ole tapahtunut suuria vaihteluja vuositasolla, mutta kysynnän vaihteluun ei ole mahdollista vaikuttaa perheosaston toimesta. Perheosastosta riippumattomia syitä ovat kuntien sijoituspäätösten lisäksi muun muassa vanhemman rangaistuksen täytäntöönpanosta johtuvat syyt. Päivittäinen lapsimäärä voi muuttua nopeastikin.

Koska kysymys on sosiaalihuoltoon kohdistuvista menoista, on vankilan perheosaston lastensuojelullisen toiminnan menot ja tulot haluttu sisällyttää jollekin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan momentille. Koska koulukotien toiminta on myös lasten-

suojelelain alaista toimintaa, on vankilan perheosaston lastensuojelullisen osan sisällyttäminen momentille 33.01.05 tarkoituksenmukaista. Momentin määrärahaa voidaan käyttää vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen vastaavasti kuin koulukotien osalta. Uudistuksen kustannukset rahoitetaan nykyisiä määrärahoja uudelleen kohdentamalla.

4.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Uudistuksen johdosta vankilan perheosasto tulisi hallinnollisesti Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisuuteen. Koulukotien hallinnon yksinkertaistamisen voidaan puolestaan arvioida keventävän Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen työmäärää.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmistelutyön tukena on toiminut oikeusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön yhdessä asettama ohjausryhmä. Esitystä on käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Lain soveltamisala. Ehdotuksen mukaan vankilan perheosasto olisi valtion koulukotien ohella Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alainen lastensuojeluyksikkö. Vankivanhempien lasten sijoittamisesta vankilan perheosastolle säädetään lastensuojelulaissa. Toiminnan lähtökohtana on valmistaa perhettä vankilajakson jälkeiseen aikaan. Tukitoimien tarve sekä sijoituksen aikana että sen jälkeen tulisi arvioida säännöllisesti.

Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevan koulukotiasetuksen 2 §:ää.

2 §. Ohjaus, johto ja valvonta. Säännökseen kirjattaisiin voimassa olevan lainsäädännön mukaiset valvontaelimet. Uutta olisi se, että myös vankilan perheosaston lastensuojelulain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, johto ja valvonta kuuluisivat Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle.

3 §. Johtokunta. Yleisperusteluissa esitetyistä syistä johtuen ehdotetaan, että valtion koulukodeilla ja vankilan perheosastolla olisi yksi yhteinen johtokunta. Johtokunnan tulisi toiminnassaan kuulla yksiköiden henkilökuntaa sekä Rikosseuraamuslaitosta. Johtokunnan nimittäisi Terveiden ja hyvinvoinnin laitos neljäksi vuodeksi kerrallaan.

4 §. Ohjesääntö. Ehdotettu pykälä vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevan koulukotiasetuksen 3 §:n 3 momenttia sekä 4 §:n

2 momenttia. Uutta olisi se, että ohjesääntö koskisi myös perheosastoa ja että johtokunta voisi asettaa keskuudestaan toimielimiä johtokunnalle kuuluvien tehtävien suorittamista varten.

5 §. Lastensuojelun järjestäminen. Koulukotiasetuksen 1 §:ssä koulukodit on määritelty laitoksiksi. Koulukotien toimintaa järjestetään kuitenkin sekä laitoshuoltona että laitoksen johdon ja valvonnan alaisena perhehoitona. Sosiaali- ja terveysministeriössä on käynnistetty perhehoitolainsäädännön uudistaminen. Perhehoidon valtakunnallisen toimintaohjelman ja lainsäädännön kehittämistyöryhmä esittää perhehoitoa koskevan lainsäädännön kokoamista yhteen lakiin ja käsitteiden yhdenmukaistamista (Lainsäädännön muutostarpeet perhehoidossa. Perhehoidon valtakunnallisen toimintaohjelman ja lainsäädännön kehittämistyöryhmän väliraportti, selvityksiä 2010:15). Tarkoituksena on, että jatkossa kaikesta perhehoidosta säädettäisiin yhdessä laissa. Laitoshuolto ja perhehoito on määritelty erikseen myös lastensuojelulaissa. Edellä esitetyn johdosta ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että valtion koulukotien toiminta voidaan järjestää joko laitoshuoltona tai perhehoitona. Valtion koulukotien perhekodeissa on voinut käyttää rajoitustoimenpiteitä. Toimintaa ei ole tältä osin tarkoitus muuttaa.

Koska jälkihuollossa oleviin nuoriin ja mielenterveyslain (1116/90) nojalla sijoitettuihin lapsiin ei voida kohdistaa rajoitustoimenpiteitä, säädettäisiin pykälän 2 momentissa, ettei heitä saa sijoittaa samaan asuinyksikköön sijaishuollossa olevien lasten kanssa.

Vankilan perheosasto toimii vankilan yhteydessä. Tästä säädettäisiin pykälän 3 momentissa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen määräämä koulukoti johtaisi perheosaston lastensuojelulain mukaista toimintaa.

6 §. Yhteistyö rikosseuraamuslaitoksen kanssa. Vankeuslain 5 luvun 8 §:n mukaan vankilan osastoilla on oltava päiväjärjestys. Päiväjärjestyksen vahvistaa 5 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan vankilan johtaja. Koska päiväjärjestys vaikuttaa myös perheosaston lastensuojelutyön järjestämiseen, säädettäisiin pykälän 1 momentissa, että päiväjärjestyksen valmistelusta vastaisi Rikosseuraamuslaitos yhteistyössä perheosaston henki-

löstön kanssa. Pykälän 2 momentin mukaan perheosastolla olisi järjestettävä lastensuojelulain mukaisia neuvotteluja, joiden johtamisesta sekä osallistujien valinnasta vastaisi kunnan lastensuojelun sosiaalityöntekijä. Vankilan johtajan olisi viipymättä ilmoitettava lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, mikäli vanhemman tilanteesta tapahtuisi muutoksia, jotka saattaisivat edellyttää asiakassuunnitelman tarkistamista. Tällaisia tilanteita olisivat esimerkiksi koevapauden alkaminen tai vangin siirtäminen suljetulle osastolle.

7 §. Perusopetuksen järjestäminen. Perusopetuksen järjestämisestä säädetään perusopetuslaissa (628/1998). Vastaava viittaussäännös on koulukotiasetuksen 9 §:ssä.

8 §. Muun opetuksen ja toiminnan järjestäminen. Pykälä vastaisi asiallisesti voimassa olevan koulukotiasetuksen 7 ja 16 §:ää.

9 §. Henkilöstörakenne. Pykälän 1 momentti vastaisi voimassa olevan koulukotiasetuksen 18 §:n 1 momenttia. Ehdotuksen mukaan koulukodeissa voisi olla virka- ja työsopimussuhteisen henkilöstön lisäksi myös esimerkiksi toimeksiantosopimussuhteista henkilökuntaa. Vankilan perheosastolla työskentelee vastaava ohjaaja ja ohjaajia. Perheosastolla voi olla myös muuta henkilökuntaa. Tästä säädettäisiin pykälän 2 momentissa.

Pykälän 3 momentti vastaisi voimassa olevan koulukotiasetuksen 1 §:ää.

10 §. Henkilökunnan kelpoisuusvaatimukset. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja oikeudesta ammatinharjoittamiseen säädetään laissa sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (272/2005, kelpoisuuslaki) sekä terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994). Kelpoisuuslaissa ei ole erikseen mainittu ohjaajan nimikettä, joka on yleisimpiä käytössä olevia nimikkeitä valtion koulukodeissa. Ohjaajan kelpoisuudesta säädettäisiin ehdotetussa laissa.

11 §. Henkilökunnan valinta. Pykälän 1 momenttia vastaava säännös sisältyy voimassa olevan koulukotiasetuksen 22 §:ään. Johtokunta tekee tarvittaessa vankilan perheosaston lastensuojelutehtävistä vastaavan palveluntuottajan valintaa koskevat päätökset.

12 §. Tarkemmat säännökset. Tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

13 §. Voimaantulo. Pykälä sisältää voimaantulosäännöksen. Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Lain 3, 4 ja 11 §:ää sovellettaisiin 1 päivästä elokuuta 2011.

Ehdotettu laki korvaa valtion koulukodeista annetun asetuksen. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2011 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

3 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Lain johtokuntaa koskevia pykälä sovellettaisiin 1 päivästä elokuuta 2011.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksessä ei ehdoteta voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden sellaisia muutoksia, joilla olisi merkitystä arvioitaessa esitystä perusoikeuksien kannalta. Hallituksen käsityksen mukaan ehdotettu laki voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisiin lastensuojeluyksiköihin, joita ovat valtion koulukodit sekä vankilan perheosasto.

Valtion koulukodeissa annetaan kasvatusta, hoitoa ja perusopetusta ja siihen liittyvää muuta opetusta sellaisille lastensuojelulain (417/2007) perusteella sijais- tai jälkihuoltoon sijoitetuille lapsille ja nuorille, joita ei voida tarkoituksenmukaisesti kasvattaa ja hoitaa muussa lastensuojeluyksikössä ja jotka eivät sairautensa vuoksi tarvitse muualla annettavaa hoitoa. Valtion koulukodeissa voidaan antaa myös mielenterveyslaissa (1116/90) tarkoitettuja mielenterveyspalveluja lukuun ottamatta tahdosta riippumatonta hoitoa.

Lapsi voidaan sijoittaa vankilan perheosastolle vankeusrangaistustaan suorittavan tai tutkintavankeudessa olevan vanhempansa luositen kuin lastensuojelulaissa säädetään. Perheosasto tukee vanhempia vanhemmuudessa ja elämänhallinnassa. Tavoitteena on lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen tukeminen sekä fyysisesti ja psyykkisesti turvallisen arjen luominen lapselle.

2 §

Ohjaus, johto ja valvonta

Valtion koulukotien ja vankilan perheosaston lastensuojelulain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, johto ja valvonta kuuluvat

Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle. Valtion koulukodeissa annettavaa perusopetusta ja siihen liittyvää muuta opetusta ohjaa opetushallitus.

Lisäksi 1 momentin mukaista toimintaa valvovat aluehallintovirastot.

3 §

Johtokunta

Valtion koulukodeilla ja vankilan perheosastolla on yhteinen johtokunta, jonka Terveyden ja hyvinvoinnin laitos asettaa neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Johtokunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä enintään seitsemän muuta jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet.

4 §

Ohjesääntö

Johtokunta hyväksyy valtion koulukotien ja vankilan perheosaston ohjesäännön. Ohjesäännössä määrätään johtokunnan kokoon- tumisesta sekä yksiköiden toiminnasta ja henkilöstön tehtävistä. Johtokunta voi asettaa keskuudestaan toimielimiä johtokunnalle kuuluvien tehtävien suunnittelua ja toimeenpanoa varten.

5 §

Lastensuojelun järjestäminen

Valtion koulukotien toiminta voidaan järjestää laitoshuoltona tai laitoksen johdon

alaisena perhehoitona. Lastensuojelulain 11 luvun laitoshuoltoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös tämän lain mukaiseen perhehoitoon.

Jälkihuollossa olevia nuoria tai mielenterveyslain nojalla sijoitettuja lapsia ei saa sijoittaa samaan asuinyksikköön sijaishuollossa olevien lasten kanssa.

Vankilan perheosasto toimii vankilan yhteydessä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen määräämä koulukoti johtaa perheosaston lastensuojelulain mukaista toimintaa.

6 §

Yhteistyö Rikosseuraamuslaitoksen kanssa

Vankeuslain (767/2005) 5 luvun 8 §:ssä tarkoitettun päiväjärjestyksen valmistelee Rikosseuraamuslaitos yhteistyössä vankilan perheosaston henkilökunnan kanssa ja sen vahvistaa vankilan johtaja.

Lastensuojelun toteuttamiseksi järjestetään neuvotteluja lastensuojelulain 31 §:n mukaisesti. Jos vanhemman tilanteessa tapahtuu muutoksia, jotka saattavat edellyttää lapsen asiakassuunnitelman tarkistamista, vankilan johtajan on viipymättä ilmoitettava asiasta lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

7 §

Perusopetuksen järjestäminen

Perusopetuksen ja siihen liittyvän muun opetuksen järjestämisestä valtion koulukohteissa on voimassa, mitä perusopetuslaissa (628/1998) ja sen nojalla säädetään, määrätään ja päätetään.

8 §

Muun opetuksen ja toiminnan järjestäminen

Valtion koulukoti voi järjestää työtoimintaa, milloin se lapsen tai nuoren kuntoutuksen tai kasvatuksen kannalta katsotaan tarpeelliseksi.

Niille lapsille ja nuorille, jotka ovat suorittaneet oppivelvollisuutensa, on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä heidän tarpeitaan ja kykyjään vastaavaa ammatti- tai työopetusta joko valtion koulukodin järjestämänä tai yhteistyössä ammatillisen koulutuksen järjestäjien tai työviranomaisten kanssa taikka muulla tarkoituksenmukaisella tavalla.

9 §

Henkilökunta

Valtion koulukodissa voi olla johtaja, apulaisjohtaja, psykologeja, opettajia, erityisopettajia, koulunkäyntiavustajia, erikoissairaanhoitajia, sosiaalityöntekijöitä, vastaavia ohjaajia ja ohjaajia sekä tarpeen mukaan muuta henkilökuntaa.

Vankilan perheosastolla voi olla vastaava ohjaaja, ohjaajia sekä tarpeen mukaan muuta henkilökuntaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilöstön eläkeoikeudesta on soveltuvin osin voimassa, mitä laissa valtion kasvatustaloksista ja niissä toimivien henkilöiden eläkeoikeuden perusteista annetussa laissa (293/1922) säädetään.

10 §

Henkilökunnan kelpoisuusvaatimukset

Ohjaajan kelpoisuusvaatimuksena on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai ammattikorkeakoulututkintoja edeltänyt opistoasteinen ammatillinen tutkinto. Muun henkilökunnan kelpoisuusvaatimuksista on voimassa, mitä niistä muualla laissa ja lain nojalla säädetään.

11 §

Henkilökunnan valinta

Koulukotien johtajat ja apulaisjohtajat nimittää johtokunta. Koulukotien johtajat vastaavat muun henkilökunnan ottamisesta.

Johtokunta tekee vankilan perheosaston lastensuojelutehtävistä vastaavan palveluntuottajan valintaa koskevat päätökset.

12 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

13 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Lain 3, 4 ja 11 §:ää sovelletaan 1 päivästä elokuuta 2011.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 17 päivänä syyskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Peruspalveluministeri *Paula Risikko*